

A rektoroknak a minisztériumban mondták meg, mi legyen a kérelmükben

BELFÖLD 2021. január 19. – 19:51 frissítve

Palkovics László innovációs és technológiai miniszter beszél a Debreceni Egyeteme tanévnyitóján 2020. szeptember 8-án – Fotó: Oláh Tibor / MTI

Kolozsi Ádám

Másolás

3140

Január első napjaiban behívták az Innovációs Minisztériumba (ITM) a szegedi, a pécsi és a debreceni egyetem rektorait, ahol Palkovics László ismertette velük a minisztériumi forgatókönyvet: saját kérésükre kikerülnek az állami fenntartásból. Az intézményeknek csak pár napjuk van rá, hogy a kormányzati ütemterv szerint önként kérjék a modellváltást, pedig a három nagy vidéki egyetem mellett a Semmelweis Egyetemet is érintő alapítványosítás meghatározza a hazai felsőoktatás következő évtizedeit.

Rendes években a két ünnep között az egyetemeken is nyugi van, de 2020 ebből a szempontból sem volt normális, és az eddigiek alapján 2021 sem tűnik unalmasnak. Az év legutolsó napjaiban – volt, ahol december 30-án – rendkívüli szenátusi ülést hívtak össze a három legfontosabb vidéki egyetemen. Pécsen (PE), Szegeden (SZTE) és Debrecenben (DE) arról kellett dönteni, hogy az egyetemekhez tartozó klinikai központok január elsejétől – vagyis két napon belül – önálló jogi személyé válnak. Az utolsó pillanatos átalakítást a koronavírus-járványra hivatkozva az illetékes minisztérium kezdeményezte, arra hivatkozva, hogy a BM alá került kórházirányítás miatt van szükség a változásra.

HIRDETÉS

Legfontosabb

KÜLFÖLD

Erőszerű védelem, kötelező koronavírusteszt m iktatják be Bident elnöknek

BELFÖLD

Az Orbán család ne tabu, csak az ügylet

KORONAVÍRUS

Olyan gyorsan váltó járvány, hogy alig m idő gondolkodni

KÜLFÖLD

Jill Biden aligha éri majd meglepetések Fehér Házban

Legfrissebb

TUDOMÁNY

Jézusnál is idősebb edényt használt virágcserepnek egy kistiszaháti asszony

KÜLFÖLD

Hat új fertőzött utár távoktatást rendelt és lezártak egy egé pekingi kerületet

KÜLFÖLD

Deportálják a digitális nomádot, aki a határzár ellenére a Balira való költözés népszerűsítette

KÜLFÖLD

Liam Gallagher, Sir Elton John és Sting szabad utazást követel a brit kormánytól

JOBB ESZKÖZÖK A
 GYORSABB EREDMÉNYEK
 ÉRDEKÉBEN.

VOSTRO 15
189 990 Ft-tól
 Intel® Core™ i3-1005G1 Processzor
 15.6" HD matt kijelző, 256GB SSD

A kép csak illusztráció. Ajánlatunk a készlet erejéig érvényes.

NOTEBOOK STORE
 notebookstore.hu

3 év helyszíni garancia
 A szerviz hához megy!
 ☎ 06 80 016 157

Az egyetemek eleget tettek a kérésnek, azt azonban ekkor még senki nem mondta nekik, hogy néhány nap múlva egy sokkal alapvetőbb változás elébe néznek: ha a rektorok keresztülverik a döntéshozó szerveken, az egyetemek formálisan megszűnnek állami intézmények lenni, egy magánalapítvány lesz a fenntartójuk, minden lényegi döntést pedig egy kinevezett kuratórium fog meghozni. Eléri őket az a sajátos kormányzati privatizálás, ami az egyetemi szférában 2019-ben a Corvinnusszal kezdődött, idáig az SZFE botrányával kulminált, és az államtól való függetlenítés nevében egyetemi vezetővé tette Varga Judit igazságügy-minisztert, Szijjártó Péter külügyminisztert és egy sor Fidesz-közeli potentátot.

A három nagy vidéki tudományegyetem esetében azért is lehet meglepő ez döntés most, mivel Palkovics László néhány hónappal korábban még [azt nyilatkozta az InfoRádió](#)nak, hogy a három vidéki tudományegyetem, valamint a SOTE, az ELTE és a Műegyetem is állami fenntartásban maradnak, így fejlesztik őket tovább. Palkovics akkor azt mondta, hogy ezek nagy és bonyolult intézmények:

„először értsük meg azt, hogyan működik ez az alapítványi konstrukció, aztán később hozhatunk még döntést, egyelőre nem gondoljuk azt, hogy a nagy egyetemeket át kéne alakítani”.

Azt, hogy az egyetemi klinikák új státusza hogy függ össze a pár nap múlva belengetett teljes modellváltással, azóta is csak találgatják egyetemi berkekben. Van, aki szerint ez már az alapítványi fenntartásba adásnak ágyazhatott meg, mások szerint az is elképzelhető, hogy 2020. december végén még az ITM sem tudta pontosan, mit fog kérni néhány nap múlva. A legelterjedtebb vélekedés szerint a Palkovics vezette tárca ezzel akarta bevédeni a klinikákat és velük a vidéki orvosi karokat attól, hogy az Emmi leválassza és átvegye őket. Hogy lehetett ilyen irányba mutató szándék, azt először egy fura [egyetemi állásfoglalás](#) jelezte tavaly júliusban. Ebben az SZTE teljes vezetése deklarálta, hogy ragaszkodik az egyetem egységéhez és minden karához – a találgatások szerint erre állítólag azért volt szükség, mert Merkely Béla, a Semmelweis Egyetem (SE) fajsúlyos rektora a vidéki orvosi karokat a saját intézményéhez csatolva akart létrehozni egy országos orvostudományi szuperegyetemet.

Merkely Béla, a Semmelweis Egyetem rektora, Mag Kornélia, a KSH elnökhelyettese, Berényi Ervin, a Debreceni Egyetem Klinikai Központ elnöke, Sebestyén Andor, a Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ elnöke, Lengyel Csaba, a Szegei Tudományegyetem Klinikai Központ elnöke, Szabó Attila, a Semmelweis Egyetem Klinikai Központ elnöke és Vokó Zoltán, a Semmelweis Egyetem Egészségügyi Technológiaértékelő és Elemzési Központ igazgatója a májusban végzett országos reprezentatív koronavírus-szűrés eredményéről tartott sajtótájékoztatót 2020. július 1-jén – Fotó: Kovács Tamás / MTI

Hogy az Emmi és az ITM, illetve Merkely (vagy a Káslerékkal alkalmi érdekszövetségben lévő Pintér Sándor?) és a mostanában a kormányzaton belül teret vesztő Palkovics rivalizálása mennyire befolyásolja a nagy sebességre kapcsoló felsőoktatás-politikát, az már a kremlinológiai tippelgetések terepe. A vidéki intézményekben mindenesetre most az egyetemi vezetők egyik informális érve az alapítványosodás mellett az, hogy ez a feltétele az orvosi karok megtartásának, az egyetemi integráció megvédésének, amit egyébként 2000-ben még az első Orbán-kormány ütött nyélbe.

Az ITM mindenesetre most kifejezetten az orvosi karral is rendelkező egyetemeknek kínálja fel a modellváltás lehetőségét. Ezzel a SE, a PTE, az SZTE és a DE azokhoz az intézményekhez csatlakozik, melyek az elmúlt másfél évben váltak államiból alapítványivá: a Corvinust 2020-ban a Miskolci Egyetem, az Állatorvostudományi Egyetem, a soproni, a győri és a kecskeméti egyetem, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, végül az SZFE követte. Februártól szintén vagyongekezelő alapítvány alá kerül a nevet váltó Szent István Egyetem (ők közben beolvastották a Kaposvári Egyetemet is) és a veszprémi Pannon Egyetem. Az egri Esterházy Károly Egyetem hamarosan az egri érsekséghez kerülhet, azt pedig hétfőn erősítette meg a minisztérium, hogy terveik szerint a Dunaújvárosi Egyetemen is jöhet az alapítványosítás. Ez azt jelenti, hogy a 2018-ban meglévő 26 állami egyetemből hamarosan csak tíz (köztük az ELTE, a BME és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem) marad állami fenntartásban.

A modellváltástól a minisztérium a versenyképesség javítását, hatékonyabb gazdálkodást, rugalmasabb működést vár, több tere lehet az innovációnak, egyetemi vállalatoknak, gazdasági együttműködéseknek – mondják. A pozitívumok közé sorolják, hogy az alapítványi fenntartás alá kerülő intézmények mentesülnek a nehézkes közbeszerzések alól, és nem köti az egyetemi bérskála sem a vezetőket. Megszűnik ugyanakkor a közalkalmazotti státusz, de ezt lehet, hogy sok munkavállaló szemében kompenzálja a beígért béremelés: kétszer 15 százalék, előbb idén ősszel, majd 2022-ben.

A béremelést az állam állja a modellváltó egyetemeken, ahogy a működtetés nagyobb részét is. Erről közép- és hosszú távú finanszírozói megállapodást kötnek az intézményekkel, ami önmagában is mutatja, hogy valójában egyáltalán nem lehet állammentesítésről beszélni. Az egyetemek alapítványi fenntartásban is nagyrészt állami pénzből fognak létezni, és bár megkapják saját tulajdonba az általuk használt ingatlanokat, ezeket nem nagyon tudják értékesíteni – igaz, az SZFE Vidnyánszky-féle új vezetése éppen megvált az Ódry Színpad épületétől. Óriási vagyonátadásról, mint amilyenben a Corvinus (vagy 500 milliárd forinttal a szintén [közalapítványosított](#)

MCC) részesült, szó sincs, és nem látni, hogy az állami finanszírozás, ami feltehetően nem lesz olyan módon normatívához kötve, mint az eddigi rendszerben volt, ebben a felállásban hogyan vezetne kisebb függőséghez.

Miközben a minisztérium politikai kommunikációja szerint az alapítványi rendszerben az egyetemek még autonómabbak lesznek az államtól, az egyetemek éppen a megmaradt autonómiájukat féltik.

Az egyetemi autonómia az állam túlhatalma és politikai befolyása, a szenátusok meggyengítése, döntéseinek alkalmankénti felülírása, a rektori kinevezések, na meg a kancellári rendszer működtetése miatt sok helyen idáig is csak részleges lehetett, és ehhez a nevetségesen alacsony bérek (egy tanársegéd havi nettó fizetése 170 ezer forint) miatti kiszolgáltatottság is vaskosan hozzájárult. A béreket azonban nem törvényi megkötések miatt nem lehetett idáig emelni (a bérskála csak a minimumot írja elő, többet lehetne adni, ha lenne miből), hanem mert a felsőoktatás súlyosan alulfinanszírozott, és az állam idáig is emelhetne volna a normatívát.

Palkovics László innovációs és technológiai miniszter, Pavlik Livia, a Budapesti Corvinus Egyetem kancellárja, az új intézményi modell kidolgozásával és megvalósításával foglalkozó miniszteri biztos, Láncki András, a Budapesti Corvinus Egyetem rektora és Hernádi Zsolt, a Mol elnök-vezérigazgatója a Corvinus Egyetem fenntartóváltásáról tartott sajtótájékoztatóon 2019. április 24-én – Fotó: Mónus Márton / MTI

Ehelyett azonban most a modellváltás a valamivel bőségesebb, de még így is nagyon alacsony juttatások feltétele. Ezt az egyetemeken sokan zsarolásnak élik meg, és úgy érzik, hogy a többi belengetett változást is simán megléphetne volna a kormány fenntartóváltás nélkül is, például a közbeszerzések alól kivehette volna a kisebb egyetemi kutatásokat, vagyis önkényes árukapcsolásról van szó. Az alapítvány alá kerüléssel eszerint az egyetemi polgárság autonómiája éppen hogy csökkenne. Az ettől tartók szerint féltő, hogy a feljük helyezett kuratórium összetételébe nem lesz érdemi beleszólásuk, hogy a kuratórium árnyékában a választott szenátus érdemi funkciók nélkül marad, hogy a kuratórium által kinevezett rektor tetszőlegesen gyakorolja majd a munkáltatói jogokat, vagy hogy az alapítványi pénzköltések még kevésbé lesznek ellenőrizhetők.

Mindez persze nem szükségszerű. Az ITM az alapítványi fenntartású elitegyetemekre (Harvard, MIT, Yale, stb.) hivatkozik, ott azonban az őket irányító kuratóriumokba jellemzően az egyetemek, esetleg végzett hallgatók delegálnak tagokat, és az alapító okiratban foglaltak a kuratóriumot is kötik. Az eddigi magyar egyetemi átalakulások ugyanakkor – mindenekelőtt az SZFE példája, ahol az egyetem egyetlen releváns kérését sem vették figyelembe a kuratórium felállításánál, és most **olyan oktatót neveznek ki**, aki nemrég még az egyetem tiltakozó hallgatóin élcelődött – nem erősíti a bizalmat, hogy nálunk is valami ilyesmi lenne a cél.

„A kollégák között nagyon pesszimista, lemondó a hangulat. Majdnem mintha a halálra ítéltet tájékoztatnák a guillotine működéséről”

– festette le a Telexnek az atmoszférát egy szegedi bölcsészkaros oktató. Szegedi, debreceni és pécsi tanároktól és kari vezetőktől egyaránt azt hallottuk, hogy az egyetemi vezetést mindenhol váratlanul érte, hogy január elején közölték velük a minisztériumban az átalakítási terveket. Információink szerint Debrecenben a rektori tájékoztató után rögtön az terjedt el, hogy ez az ukáz, meg kell csinálni. Az egyetemi vezetés ott (Debrecenben a Putyinnak díszdoktori címet adó, Palkovicsnak külön irodát fenntartó Szilvássy Zoltán a rektor) és a Semmelweis Egyetemen Merkely Béla határozottan átalakításpartí, utóbbi érdemi fejlesztéseket remél az alapítványi működéstől, amivel az orvosegyetem felzárkózhat az európai élvonalra. Rovó László szegedi rektor is egyértelműen javasolja a modellváltást, míg a pécsi Miseta Attila tudomásunk szerint még nem tette egyértelművé az álláspontját. Az egyetemek mellesleg attól is tartanak, hogy ha a többi intézmény átalakul, ők viszont kimaradnak, akkor gazdasági és politikai hátrányba kerülnek a többiekkel szemben.

Miseta Attila, a Pécsi Tudományegyetem rektora beszél a tudományegyetem humán reprodukciós nemzeti laboratóriuma és a virológiai nemzeti laboratórium megnyitóján 2020. szeptember 25-én – Fotó: Sóki Tamás / MTI

A gyors átalakítás belengetése az egyetemi közösségek egy részét sokkolta, de azért nem mindenkit. Azokon a területeken (műszaki, orvosi és alkalmazott természettudományok főleg), ahol az innovációs ipar, a gyakorlati alkalmazás, a gazdasági együttműködéseknek bejáratottak, sokan bíznak abban, hogy az alapítványi egyetem jobb feltételeket hozhat. A humán és társadalomtudományok képviselői közben egyre inkább másodlagos akadémiai polgárnak érzik magukat. Talán az universitas eszme és értékszempontok mellett emiatt is van, hogy a körükben többen tiltakoznak. A Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Professzorok Tanácsa [hét pontos állásfoglalásban](#) figyelmeztette az egyetemi vezetést, hogy a döntésük nemzedékekre hat ki, ezért csak alapos információk birtokában hozzanak, jól megfontolt döntést.

Az idő viszont nagyon rövid. Mint kiszivárgott, az ITM már február elejére kormánydöntést és országgyűlési szentesítést akar; sarkalatos törvényről van szó, ezért kétharmados többség kell a kiszervezéshez. Az SZFE-nél az egyetemi vezetés feje fölött egyszerűen a kormánytöbbség döntött a fenntartóváltásról. A hasonló botrányokat most azzal előznék meg, hogy bár a modellváltást egyértelműen a minisztérium kezdeményezte a rektoroknál, formálisan az egyetemeknek kell kérelmezniük, hogy elszakadjanak az államtól.

„Ez egy színjáték, és fordítva ülünk a lovon. Előbb kellene látni az alapítvány alapító okiratát, a garanciákat, hogy megmarad-e az egyetemi autonómia, hogy milyen szabályok védik majd a munkavállalókat, és a kuratórium összetételét. De itt azt akarják, hogy előre döntsünk”

- jellemezte nekünk a helyzetet egy pécsi kari vezető. Részben ugyanezt emelte ki egy szegedi tanszékvezető: „Ez nem egy gyár, amit egyik napról a másikra el lehet

adni, be lehet zárni. A felsőoktatás és a tudomány nem olyan természetű, amiről rapid döntéseket lehet hozni. Nem mi hoztuk létre, az egy szent örökség, amihez türelemre, a nézetek ütköztetésére van szükség.”

A legvalószínűbbnek ebben a pillanatban az tűnik, hogy az egyetemi szenátusok Pécsen és Szegeden is valamilyen érdemi feltételekhez kötött, tárgyalásos megoldást javasolnak majd: megpróbálják elérni, hogy az egyetemi autonómia érvényesülésére minél több garanciát kapjanak, hogy a szenátus érdemi jogkörökkel rendelkezzen az új felállásban is, és hogy ezeket foglalják bele az alapítvány alapító okiratába. Különösen fontos nekik, hogy ne egy minisztériumban összeállított listát kapjanak a kuratóriumról, mint a színművészetisek, hanem abban az egyetemi polgárok delegáltjai vegyenek részt, még hozzá meghatározó súllyal. A szegedi követelések ezt úgy konkretizálják, hogy a szenátus dönthessen a kuratóriumi tagok kétharmadáról, és a minisztériumi kinevezettekkel szemben is legyen a szenátusnak vétőjoga.

Bár Szegeden és Pécsen is vannak az átalakítási tervekkel szemben az erőteljesebb fellépésben bízó tiltakozók, mint a Libertas Veritas Virtus csoport, az SZFE-shez hasonló radikális ellenállást most úgy tűnik, nem támogatja az egyetemi hangulat. Mint egy, az átalakítást ellenző debreceni vezető oktató foglalta össze nekünk: „Jó a politikai időzítés: a COVID miatt szétesett az egyetemi közösség, most csak apátia és kétségbeesés látszik. Ha pedig arra gondolok, hogy Palkovics az akadémiai kutatóhálózat elvételénél is mindent megígért, majd a kifárasztás taktikájával a végén lényegében nem lett semmi, elég kellemetlen déja vu érzésem van.”

Pécsen az egyetemi szenátus csütörtökön dönt arról, hogy kéri-e az alapítványba való kiszervezést, majd napokon belül döntést kell hozni Szegeden, Debrecenben és a Semmelweis Egyetemen is. A minisztériumban két hete tájékoztatták először a rektorokat.

Iratkozz fel a Telex hírlevelére!

Belső infók, tartalomajánlók a szerkesztőtől,
csodálatos digitális apróságok!

Feliratkozom

#OKTATÁS #SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM #EGYETEM #SEMMEWEIS EGYETEM

#PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM #DEBRECENI EGYETEM #KÖZALAPÍTVÁNY

★ Kedvenceink

NAPIRAJZ

Hagyd a fenébe!

ÉSZKOMBÁJN

Az ember, aki kétszáz hajót süllyesztett el

